

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 De pertinentibus ad gratiam

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

um sit hoc incontinens, impossibile est quod in bruto, vel in homine potentia sensitiva habeat aliquid actum proprium: sed omnis actus eius est coniunctus, unde in anima separata remanere non potest. Quidam tamen dicunt animam sensitivam habere duos actus, unum, quem exercet organo medianre, qui post mortem non manet: alium, quem per seipsam agit, & hic manet post mortem. Hoc autem videtur attestari opinioni Platonis de anima, qui ponebat animam sensitivam movere seipsam, & sic movet corpus, & sic illa operatio, qua movebat seipsam, erat sibi propria: alia vero, qua movebat corpus, erat coniuncta, & propter hoc Plato ponebat animas, etiam brutorum, esse incorruptibiles: hoc enim de necessitate sequitur, quod tamen isti non concedunt.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut operationes voluntatis propter quadam similitudinem nominantur nominibus passionum, quae sunt in appetitu sensitivo: ita etiam intellectus operationes nominantur ab operationibus sensuum propter similitudinem, & sic loquitur Cassiodorus.

AD SECUNDUM dicendum, quod illa verba quae dicuntur de diuite, oportet metaphorice intelligi, vel secundum rerum similitudinem, & non secundum res ipsas, ut Augustinus dicit.

AD TERTIUM dicendum, quod secundum quosdam, in anima separata non manent potentiae sensitivae actus, sed in radice tantum. Si autem actu manent, non ideo frustra erunt, quamvis actibus careant: manent enim ad naturae integritatem, sicut membra generationis in resurgendum corporibus.

IN QVAE S T I O V.

DEINDE queritur de his, quae pertinent ad gratiam.

- ¶ Et circa hoc queruntur tria.
- ¶ Primo, De praecipio honorationis parentum.
- ¶ Secundo, De consilio quantum ad votum obedientiae.
- ¶ Tertio, De voto continentiae.

ARTICVLVS IX.

Verum aliquis teneatur contrahere ut dote sustentet patrem, si aliter non possit.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod ille, cuius pater non potest sustentari a filio nisi contrahendo accipiat dorem, unde patrem nutrire possit, non teneatur contrahere ut patrem sustentet. Cum enim charitas sit ordinata, plus aliquis tenetur sibi, quam patri: sed laudabile esset, si aliquis propter virginitatem servandam se morti exponeret, ergo non tenetur aliquis pro servanda patris vita matrimonium contrahere.

¶ 2 Præceptum non contrariatur consilio: sed de virginitate servanda est consilium, ut patet 1. ad Corinth. 7. ergo per praecipium de honoratione parentum non obligatur aliquis ad hoc, unde virginitatem perdat.

SED CONTRA. Praecipium affirmativum obligat pro loco & tempore: sed tempus de honoratione parentum est quando parentes indigent, ergo tunc obligatur aliquis ex tali praecipio, & ita videtur quod teneatur matrimonium contrahere, si alias patri subvenire non possit.

RESPON. Dicendum, quod casus propositus non videtur esse de facili possibilis. Vix enim contingere potest, quod aliquis parentes sustentare non possit absque

A matrimonij contractu, saltem manibus operando, vel mendicando. Si tamen hoc contingeret, esset idem iudicium de virginitate servanda in isto articulo, & de alijs perfectionis operibus, sicut est introitus in religionem, de quo quidam varie opinantur. Dicit enim aliqui, quod si aliquis habet patrem indigentem, debet ei dimittere si quid habet ad eius sustentationem, & sic potest licite religionem intrare, paratum curam patri coelesti committens, qui etiam aues pascit. Sed quia haec opinio nimis videtur aspera, ideo melius videtur dicendum, quod aut ille, qui habet propositum intrandi religionem, videt se in saeculo non posse vivere sine peccato mortali, vel non de facili. Si tamen sibi

B periculum peccati mortalis, cum magis teneatur salutem animae suae providere, quam corporali necessitati parentum, non tenet in saeculo remanere. Si autem videt se posse in saeculo convalescere absque peccato, distinguendum videtur, quia si sine eius obsequio parentes nullo modo vivere possunt, sic tenetur eis servire, & alia opera perfectionis praetermittere, & peccaret eos dimittere. Si vero sine eius obsequio possunt aliquantulum sustentari, non autem honorifice, non propter hoc tenetur opera perfectionis dimittere. Secus autem est de illo, qui iam religionem intravit, quia cum iam sit mortuus mundo per professionem, solutus est a lege, qua in mundanis obsequiis parentibus tenebatur, secundum doctrinam Apostoli ad Rom. 7. In aliis autem spiritualibus, puta orationibus, & huiusmodi, eis tenetur servire. Et hoc quod dictum est de introitu religionis, potest etiam de observantia virginitatis, & de alijs operibus perfectionis dici.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod si aliquis non esset virginitatem professus, non deberet mori fame ante, quam matrimonium contraheret.

AD SECUNDUM dicendum, quod praecipium contrariari consilio nihil prohibet in casu.

ARTICVLVS X.

Virum religiosum, qui emisit votum obedientiae, teneatur in omnibus praelato obedire, etiam in indifferentibus.

CIRCA secundum sic proceditur. Videtur quod religiosus, qui emisit votum obedientiae, tenetur in omnibus praelato obedire, etiam in indifferentibus: quia per votum castitatis religiosus omnino concubitu renuntiat, ergo per votum obedientiae abrenuntiat propriae voluntati quantum ad omnia.

¶ 2 Præceptum B. Benedictus dicit in regula, quod etiam si praelatus impossibile iubeat, tentandum est, ergo multo magis in indifferentibus obedire tenetur.

¶ 3 Præceptum votum obedientiae ad statum perfectionis pertinet: hoc autem non esset, si non teneretur obedire, nisi de his, quae in regula continentur, quia quilibet subditus, etiam saecularis, tenetur suo praelato obedire in aliquibus, quae pertinent ad ius suae praedicationis, ergo videtur, quod religiosus teneatur simpliciter in omnibus obedire.

SED CONTRA. Religiosus non tenetur ad plura quam saecularis, nisi quatenus se per votum obligavit: sed per votum perfectionis non se obligavit ad obediendum, nisi secundum regulam, ergo in pluribus obedire non tenetur, quam quae sunt secundum regulam.

¶ 2 Praeterea Bernardus dicit in libro de dispensatione & praecipio, praecipiat mihi praelatus eorum, quae non promisi, nihil prohibeo eorum, quae promisi.

RESPON. Dicendum, quod circa hoc partim conveniunt omnes, & partim ad invicem dissentiunt. Quod enim religiosus non tenetur praelato obedire in his

incō- scere stali, quod hoc et atem. niam scipsi clara ois duo na ve- lly; a. lue scipio ter q netur lorē & sic scur. tr. id ortet clusio tratur omē- for la nec ne, ne- rium hū lū 20 ve- plara d hoc rino- avum ns vo. 4. d. 44. q. 1. ar. 1. q. 3. 23. q. 110. 2. 4. ad 1. & q. 137. ar. 3. o. 2. di. 44. q. 2. ar. 3. o.

4. d. 44. q. 1. ar. 1. q. 3.

23. q. 110. 2. 4. ad 1. & q. 137. ar. 3. o. 2. di. 44. q. 2. ar. 3. o.

quæ sunt contra Deum, vel contra regulam, vel quantum ad ea in quibus prælatis dispensatio non committitur, oēs cōiter dicunt, quod etiam in his, quæ sunt arctiora quam regula, obedire non teneatur, sed sic obedire sit obedientiæ perfectæ, ut ab omnibus dicitur. Sed circa indifferentia, vel ea quæ sunt infra arctitudinem regulæ, aut æqualia regulæ, sunt duæ opiniones, quibus scilicet dicentibus, quod obedire in huiusmodi est de necessitate obedientiæ, alijs autem quod non est de necessitate obedientiæ, sed de perfectione. Quæquidē duæ opiniones, & si multum differre videantur quantum ad vocem, tamē quantum ad rem parum, vel nihil differre inveniuntur. Nam ad regulam pertinere intelligenda sunt non solum ea quæ sunt expresse in regula, sed etiam illa quæ quocumque modo ad regulam reducuntur, ut pote quæ pertinent ad obsequium fraternæ societatis, & ad punitionem culparum, ad quæ duo fere omnia huiusmodi indifferentia possunt reduci. Si tamen aliqua sunt, quæ nullatenus ad regulam reducuntur, videtur esse verior opinio, quod obedire in huiusmodi non sit de necessitate obedientiæ, sed de perfectione, ut Ber. manifeste dicit in libro de præcepto, & dispensatione, & hoc ideo, quia obedientia non se extendit ultra potestatem, vel ius prælatis, quæ quidem secundum regulam limitatur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod votum continentiarum respicit speciale genus actus: sed votum obedientiarum respicit generaliter omnes actus, unde nisi determinaretur eius generalitas, esset religionum confusio, quia omnes ad idem tenerentur.

AD SECUNDVM dicendum, quod loquitur quantum ad perfectionem obedientiæ.

AD TERTIVM dicendum, quod per votum obedientiarum supponitur religiosus prælato suo quantum ad generalē dispositionē vitæ suæ, licet non quantum ad oēs actus particulares: secularis autem suo prælato obedire tenetur quantum ad aliquos actus speciales, non quantum ad generalem dispositionem vitæ suæ.

ARTICVLVS XI.

Virum post votum simplex castitatis aliquis matrimonium contrahens, nec reddere debitum, nec exigere possit.

ar. 28. ad 1. d. 30. q. 2. ar. 1. & d. 32. q. 1. ar. 1. & d. 38. q. 1. ar. 2. q. 2. ad 8.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod post votum simplex castitatis aliquis matrimonium contrahens, nec reddere debitum, nec exigere possit, quia apud Deum non minus obligat votum simplex, quam solemnne, ut canon dicit: sed post votum solemnne emissum aliquis, nec petere debitum, nec reddere potest, ergo nec post emissionē simplicis voti.

¶ 2 Præ. Per peccatum nullus excusatur a peccato: sed iste qui contrahit post votum simplex, peccat, quando primo debitum reddit, quia adhuc potest votum implere religionē intrado, ergo postquam semel reddidit, adhuc peccat, vel reddendo, vel exigendo.

SED CONTRA. Ecclesia non cogit aliquos ad peccandum: cogit autem reddere debitum etiam post votum simplex castitatis, ergo reddendo debitum non peccat.

RESPON. Dicendum, quod quantum ad redditio, nec debiti oēs cōveniunt, quod post simplex votum continentiarum tenetur reddere debitum, quia votum simplex matrimonium contractum non dirimit, & ex quo matrimonium est contractum, vir non habet potestatem corporis sui, sed mulier, unde tenetur mulieri debitum reddere. Sed circa petitionē debiti quidam dicunt, quod cum quantum ad hoc sit in sua

libertate, tenetur adhuc votum implere, & ita peccat debitum petendo. Alij vero dicunt, quod si per signa appareat, quod mulier velit sibi debitum reddere, quis ipsa petere erubescat, quod vir petere debet, etiam post votum simplex, & præcipue si timeat de vxoris lapsu, sed hoc in idem redit cum primo. Nā hæc est ex parte vxoris quædam interpretatiua petitio, & sic vir petendo reddit, unde non efficitur ex parte vxoris grauius matrimonium, quod esset, si semper eam expresse petere oporteret.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod vtriusque voti transgressio inducit reatum peccati mortalis ex hoc, quod vtrumque æqualiter obligat apud Deum, sed quantum ad impedimentum matrimonij non habet vtrumque æqualem efficaciam. Nam per votum solemnne transfert se vouens quasi in corporale obsequium ipsius Dei per susceptionem ordinis, vel introitum religionis. Quod autem aliquis semel vni dedit, non potest postmodum alteri dare: & ideo post votum solemnne non potest aliquis se tradere in potestatem vxoris matrimonium contrahendo, sed in voto simplici est sola promissio. Qui autem aliqd alicui promittit, potest idem alteri dare, licet fidem promissionis non seruet: & ideo ille qui simplex votum emittit, potest postmodum matrimonium contrahere, licet peccet, quia priorem fidem irritam fecit.

AD SECUNDVM dicendum, quod primus concubitus non excusatur sequentes, quibus debitum reddit a peccato, in quantum est peccatum, sed in quantum est actus quidam matrimonij cōsummatius.

QVÆSTIO VI.

DEINDE quaritur de his quæ pertinent ad culpam.

¶ Et primo, Quantum ad culpam quæ contrariatur bonis moribus.

¶ Secundo, Quantum ad culpam quæ contrariatur rectæ fidei.

¶ Circa primum quaruntur tria.

¶ Primo, De acceptione personarum.

¶ Secundo, De peccato infamie.

¶ Tertio, De pretiositate vestium.

ARTICVLVS XII.

Virum qui honorat diuitem propter diuitias peccet.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod qui honorat diuitem propter diuitias peccet. Ita enim dicit gl. Jac. 2. Quod si introierit in conuentu vestro &c. Mundus pauperem abiicit, diuitem colit, fides Christi e contra docet facere: sed facere contra fidem Christi peccatum est, ergo honorare diuitem propter diuitias est peccatum.

¶ 2 Præ. Honor secundum Philof. in 1. Ethic. debetur rebus diuinis: sed in diuite non est aliquid diuinum propter diuitias, ergo non debetur ei honor propter diuitias.

¶ 3 Præ. Ex verbis Philofophi in 1. Ethic. colligitur, quod honor est exhibitio reuerentiæ in testimonium virtutis: sed aliquando diues non est virtuosus. Cum ergo falsum testimonium dicatur esse peccatum, quod non debet fieri propter scandalum vitandum, videtur quod nec etiam causa vitandi scandali diues debeat propter diuitias honorari.